

13.02 De mistet sitt norske statsborgerskap

30/10 83. Om norske kvinner som giftet seg med tyske soldater under krigen. Ved Anna Dahl Johnsen. Mer om «krigsbrudene» i fjernsynet kl 20.05. **Se omtale side 10**

20.05 KRIGSBRUDENE

30/10 88. Mange norske jenter forelsket seg og giftet seg med okkupasjonssoldater under og etter den andre verdenskrigen. Etter krigen ble de nådeløst behandlet i Norge, og noen av dem flyttet til utlandet. Ved Anna Dahl Johnsen og Knut Erik Jensen. **Se omtale side 16**

20.50 NORDSJØEN (I)

Aftenposten

Mandag 12. desember 1988

Bispens Scen !!

Rapor

På den tredje side

KNUT BØCKMAN

Efter 43 år i ur

Nå i de vennlige uker før jul er det gjennom to fjernsynsprogrammer satt søkelys på en spesiell langtidsvirkning av den annen verdenskrig og naziokkupasjonen — forhold som sikkert har vært ukjente for majoriteten innen de unge årsklasser, kanskje trengt vekk fra bevisstheten hos oss andre.

Jeg sikter til den kjensgjerning at norske kvinner som giftet seg med tyske offiserer eller soldater og flyttet til Tyskland under eller straks etter krigen, automatisk mistet sitt norske statsborgerskap og siden ikke har fått det tilbake.

Dagens norske ungdom reagerer mot dette. For oss

som har egne erfaringer fra okkupasjonstiden å bygge på, er vel oppfatningen helst denne: Det var meget forståelig at de tapte sitt borgerskap i 1945 — og særdeles uforståelig at de ikke har fått det tilbake etter 43 år.

Kommentarer jeg har støtt på fra representanter for de yngre slekter, tyder imidlertid på at man selv må ha opplevet både de personlige følelser og den folkestemning som hersket i årene 1940—45, for helt å kunne forstå hvorfor reaksjonen var som den var, dengang. Jeg synes uforstanden og mangelen på evne til innlevelse tapper seg i denne bemerkning

gen som jeg overhørte fra en ung mann forleden:

— Bevare meg vel — tenk om de som gifter seg med innvandrere og fremmedarbeidere idag og drar utenlands, skulle bli straffet slik!

Det må imidlertid sies at de uttalelser som falt i TV-programmene fra representanter for kvinnene selv, avdekker en så forbløffende mangel på erkjennelse av hvorfor nordmenn flest reagerte som de gjorde under krigen, at man må undres om det har skjedd en bevisst eller ubevisst fortrengning.

Selv vi som bare var barn, riktignok av «jøsning-forældre», i de årene, hadde ingen problemer med å forstå hvorfor «tyskerjentene» ble uglesett slik de gjorde. Vi

oppfattet en så eklatant fraternisering med fienden som forræderi — ikke bare mot konge og fedreland, som det høytidelig het, men kanskje enda mer mot familie, naboer og tidligere venner som kjempet i motstandsbevegelsen og ofte måtte bøte for det, enkelte med sine liv.

At ingen av de nå ganske aldersstegne kvinnene som ble intervjuet på TV, synes å ha forstått akkurat det, er forunderlig. De ble heller ikke spurt om de ikke — iallfall i etterhånd — må innrømme at en slik reaksjon var til å fatte.

Slik de nå ytret seg, syntes det å fremgå at de hver for seg så på sitt forhold som en vanlig kjærlighetshistorie, som tilfeldigvis kom til å gjelde forholdet til en tysker i uniform.

nåde

ant nok: De ufrivillig utkalte Wehrmacht-soldater sto i en annen situasjon enn de nazibevisste SS-offiserer og gestapister, slik det også er blitt påpekt. Det ser vi idag, og vi så det nok også dengang. Men det var under okkupasjonen ikke psykologisk basis for å foreta en slik distinksjon — da gjaldt det å holde fronten mot okkupantene.

La meg nevne en nærmest tragikomisk episode som grep vondt og alvorlig inn i mitt liv, som åtte-åring:

Jeg eide en hund, ennå bare en hvalp, som het Bella. Den begynte å «gå med tyskerne» — dvs. at den søkte til militærgarnisonen like ved der vi bodde og lot seg bespise av soldatene. Reaksjonene, både hos oss og hos nabo-

ene, var entydige. Det endte med at vi måtte gi hunden bort — og senere ble den skutt av sine nye elere fordi den fortsatte fraterniseringen der den kom.

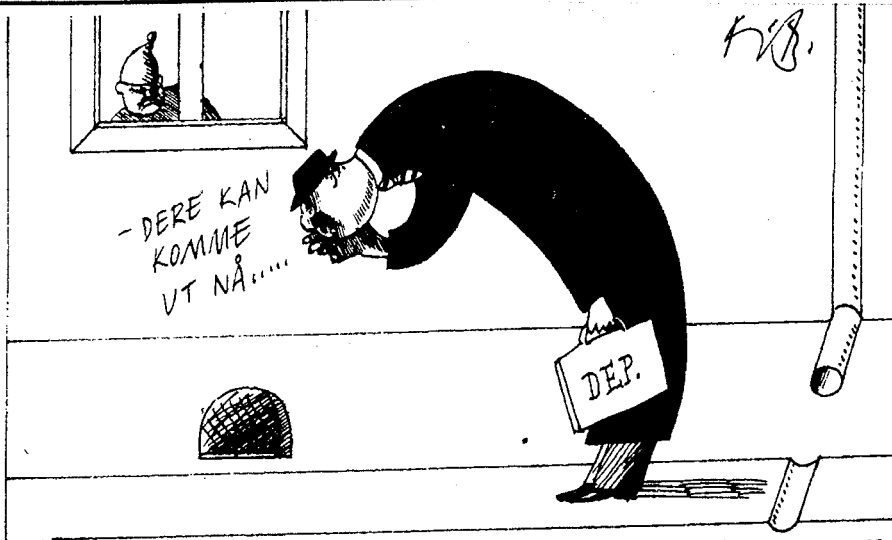
Og verst av alt: Jeg fant Bellas skjebne vel fortjent. Dengang. Når jeg tenker på

denne hendelsen idag, må jeg jo helst le. Og for all del: Tro ikke at jeg trekker noen formastelig parallell.

Men Bella-affæren forteller allikevel sitt om den atmosfære som hersket, og som altså også omfattet «krigsbrudene». At mange av

dem ble drevet av oppriktig kjærlighet, hjelp dem dessverre ikke.

Men nå er det snart gått 50 år. Den livslange straffen som rammet dem, burde for lengst ha opphørt. Det er i sannhet på høy tid at det nå skjer.

(Tegning: Kåre Bonde-sen)